

N:o 55.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående upplåtande till krigsskolan å Karlberg af dervarande värdshus- och marketenteribyggnad; gifven Stockholms slott den 28 mars 1894.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen

att, med bifall till hvad chefen för krigsskolan i en uti statsrådsprotokollet närmare omförmäld skrifvelse af den 8 januari innevarande år föreslagit, medgifva, att den forna värdshus- och marketenteribyggnaden vid Karlberg må hyresfritt till krigsskolan upplåtas.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

O S C A R.

Axel Rappe.

Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti statsrådet å Stockholms slott den 28 mars 1894.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON.

Departementschefen, statsrådet friherre Rappe anhöll att få inför Kongl. Maj:t föredraga chefens för krigsskolan den 14 december 1892 och den 8 januari 1894 aflåtna underdåniga skrivelser angående dels förändrad disposition af hyresmedlen för värdshus- och marketenteribyggnaden vid Karlberg, dels upplåtelse till skolan af samma byggnad äfvensom arméförvaltningens å intendents- och civila departementen den 28 februari 1893 öfver förstnämnda skrifvelse samt statskontorets den 5 maj 1893 likaledes öfver förstnämnda skrifvelse och den 24 innevarande månad öfver skrifvelsen den 8 januari 1894 afgifna underdåniga utlåtanden.

Departementschefen yttrade dervid:

Genom nådigt bref den 17 juni 1792 blef till den samma år på Karlbergs kungsgård inrättade »militäriska kadettskolan» upplåten nämnda kungsgård och lustslott med alla underlydande lägenheter, hvarförutom till inrättningens årliga underhåll anslogs, bland annat, »hvad i stat årligen beståtts till Karlbergs kungsgård» jemte räntan och inkomsten af samma kungsgård äfvensom arrendesumman för den så kallade Stallmästaregården. Sedermera, då år 1797 i sammanhang med en beslutad ändring i skolans eller, som den då kallades, krigsakademiens förvaltning fråga uppstod, om icke de flera arrenden, som för dittills under krigsakademien lydande lägenheter influtit, borde tillfalla statsverket i ersättning för dess utgift till den stat, stor 17,410 riksdaler, som för samma akademi blifvit, extra staten oberäknad, i nåder bestämd, förordnades genom skrifvelsen den 4 december 1797, att krigsakademiens rätt till särskilda statens inkomster skulle upphöra och att alla de dittills af krigsakademien utom stat åtnjutna arrendeafgifter, deribland jemväl den, som till belopp af 150 riksdaler influtit för värdshusnäringen och marketenteriet vid Karlberg, skulle från den 1 oktober 1797 ibland statens »revenyer» upptagas och beräknas, men att emellertid uppbörden af dessa arrenden lika fullt skulle verkställas genom krigsakademiens försorg och under direktionens öfverinseende för att i afräkning på statsumman af akademien begagnas, mot det att akademien vid årliga regleringen af dess stat uppgäfve hvad för hvarje lägenhet i arrende betaltes.

Denna sålunda af Kongl. Maj:t vidtagna anordning godkändes af Rikets Ständer, som vid den år 1810 beslutade statsreglering i underdånig skrifvelse den 10 april nämnda år förklarade sig icke hafva funnit anledning till erinran emot fortfarandet af den på Karlberg anlagda krigsakademi, på samma gång de emellertid tillkännagåfvo sitt beslut, att arrendemedlen för Karlbergs kungsgård med derunder lydande lägenheter skulle ingå till statsverket; och blef, enligt nådigt bref den 30 oktober 1810, Riksens Ständers berörda beslut af Kongl. Maj:t gilladt.

Slutligen bestämdes genom kongl. brefvet den 23 maj 1815 angående åtskilliga vid krigsakademien på Karlberg vidtagna ekonomiska författningar, att guvernörsembetet vid akademien skulle då och framdeles oförändradt bibehållas vid dispositionen af, bland andra lägenheter, hvarom nu icke är fråga, den vid slottet uppförda värdshus- och marketenteribyggnad, af hvilken då en årlig hyra af 100 riksdaler banko inflöte, jemte det hyresmannen ålåg att emot billiga pris tillhandahålla mat för akademiens tjänstemän och betjening, och att det alltså borde ankomma på guvernören att de om denna byggnad löpande hyreskontrakt uppsäga

och nya sådana afsluta, ehuru hyresmedlen komme att till landtränteriet för statsverkets räkning inflyta.

Dessa sålunda, rörande dispositionen af värdshus- och marketenteribyggnaden vid Karlberg, utaf Kongl. Maj:t och Riksdagen lemnade bestämmelser hafva sedermera allt jemt fått tjena till efterrättelse. För omkring 10 år sedan blef emellertid en lokal i stora vestra flygeln anvisad till matsal för de vid skolan kommenderade officerare, hvarjemte tillfälle tillika bereddes krigsskolans betjening att från skolans kök mot billigt pris få afhämta mat, så att särskildt värdshus för krigsskolans räkning icke vidare erfordrades. Nuvarande chefen för skolan, som dessutom ur disciplinär synpunkt ansåg önskligt, att all värdshusrörelse aflägsnades från Karlbergs område, uppsade under sådana förhållanden värdshusentreprenören till afflyttning samt uthyrde, sedan afflyttningen egt rum, värdshuset till enskild bostadslägenhet, dervid hyran, som dessförinnan utgått med allenast 105 kronor, dock under förbindelse för värdshusentreprenören att på egen bekostnad verkställa behöfliga reparationer, befans kunna bestämmas till 600 kronor.

Emellertid måste krigsskolan såsom följd häraf sjelf öfvertaga underhållet af byggnaden, och då dertill kom, att skolan för tillsyn och vård af densamma, äfvensom för den i värdshusets ställe inrättade officersmessen, fick vidkännas ej obetydliga kostnader, fann sig chefen föranlåten att i underdåniga skrifvelsen den 14 december 1892 anhålla, att den dåmera betingade hyressumman 600 kronor måtte få så fördelas, att 75 procent deraf eller 450 kronor tillfölle skolan såsom godtgörelse för dess med anledning af den inträdda förändringen ökade utgifter och återstoden 150 kronor inginge till statsverket, hvars inkomster sålunda i hvarje fall skulle ökas med skilnaden emellan nämnda belopp och derförut bekomna hyran 105 kronor.

Denna chefens för skolan framställning tillstyrktes af arméförvaltningen å intendents- och civila departementen i dess utlåtande den 28 februari 1893; hvaremot statskontoret, under åberopande af de bestämmelser rörande dispositionsrätten till ifrågavarande hyresmedel, för hvika jag nyss redogjort, i sitt den 5 maj 1893 afgifna utlåtande i ämnet förklarade, att, efter dess uppfattning, tillräcklig anledning icke förefunnes att hos Riksdagen föreslå någon ändring deri, och att samma bestämmelser vid sådant förhållande syntes statskontoret fortfarande böra lända till efterrättelse.

Under det att frågan härom ännu var beroende på Eders Kongl. Maj:ts afgörande, inkom chefen för krigsskolan med en ytterligare den 8 sislidne januari dagtecknad framställning i ämnet. Genom generalorder den 30 mars 1893 vore, yttrade han, föreskrifvet, att 95 sergearter, det

högsta antal, som under nuvarande förhållanden kunde vid krigsskolan emottagas, finge år 1894 vid skolan vinna inträde, och fråga vore dessutom väckt, huruvida plats å Karlberg skulle kunna beredas för ytterligare 10 elever. Efter chefens åsigt vore sådant icke möjligt, med mindre ökad inqvarteringsutrymme ställes till skolans förfogande, och förmälde han sig anse dylikt utrymme lämpligast kunna på det sätt åstadkommas, att värdshusbyggnaden helt och hållet upplätes till krigsskolan. Skolans sjukhusafdelning, som ditintills varit inrymd i samma byggnad som logementen, skulle såsom följd deraf kunna förläggas till värdshusbyggnaden, och de förra sjukhuslokalerna, hvilkas sammanförande med logementen måste betecknas som ett missförhållande, inredas till logement, en anordning, hvarigenom berörda missförhållande skulle helt och hållet upphöra.

Chefen för skolan hemställde alltså, att åt honom måtte inrymmas enahanda dispositionsrätt öfver värdshus- och marketenterbyggnaden vid Karlberg som öfver Karlbergs kungsgårds öfriga byggnader.

Jemväl öfver denna framställning infordrades yttrande från statskontoret; och förmälde nämnda embetsverk i sitt med anledning deraf den 24 i denna månad afgifna utlåtande, att, då de till stöd för framställningen åberopade skäl syntes ådagalägga, att f. d. värdshusbyggnaden numera behöfde användas för vinnande af ökad utrymme åt krigsskolans elever, embetsverket endast funne sig böra erinra, att, derest nämnda förhållande skulle hafva till följd, att statsverket komme att helt och hållet gå i mistning om hyresafkomst utaf byggnaden, jemväl en sådan anordning torde få anses innebära förändring af de betingelser, under hvilka den samma ursprungligen blifvit till krigsakademien upplåten.

På sätt Eders Kongl. Maj:t behagade finna, torde den förra af de i ämnet gjorda framställningar med anledning af hvad i den senare skrifvelsen föreslagits numera få anses förfallen och lärar något Eders Kongl. Maj:ts yttrande deröfver icke pakallas.

Hvad åter angår den senare framställningen, torde vara uppenbart, att, då i följd af den år 1892 antagna förbättrade härordningen antalet officersplatser vid armén ej oväsentligt ökats, antalet elever vid krigsskolan också måste särskildt under den närmaste framtiden komma att varda större, så att åtgärder i syfte att öka utrymmet vid skolan med nödvändighet erfordras. Redan för innevarande år har, såsom chefen för skolan erinrar, antalet elever måst bestämmas till 95, det högsta, som under nuvarande förhållanden kan derstädes mottagas, och inom landt-

försvarsdepartementet verkställda beräkningar gifva vid handen, att ej ens detta antal är tillräckligt för fyllande af de erforderliga officersbeställningarna. Jag finner mig under sådana förhållanden böra tillstyrka bifall till chefens för krigsskolan ifrågasatta förslag, och lär, då, på sätt statskontoret erinrat, den ifrågasatta hyresfria upplåtelsen till krigsskolan af värdshus- och marketenteribyggnaden innebära ett afsteg från de af Riksdagens Ständer gemensamt med Kongl. Maj:t lemnade bestämmelser rörande dispositionen af de till Karlbergs kungsgård hörande byggnader, Riksdagens samtycke till förslaget böra inhämtas.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, med bifall till hvad chefen för krigsskolan i skrifvelsen den 8 januari innevarande år föreslagit, medgifva, att den forna värdshus- och marketenteribyggnaden vid Karlberg må hyresfritt till krigsskolan upplåtas.

Hvad departementschefen sålunda hemställt täcktes Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, gilla och bifalla med befallning tillika, att nådig proposition skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Emil Hallgren.